

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput IX. Licitum non est homini privato inducere quempiam ad jurandum
falsum, quod inducens scit falsum esse, licèt jurans putet esse verum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

154. ad Publicolam, his verbis: *Qui nititur fide illius quem constat jurasse per deos falsos, & nititur non ad malum, sed ad licitum & bonum, non peccato ejus se sociat, quo per damnata juravit, sed bono pacto ejus, quo fidem servavit . . . fidem utique humanorum placitorum, atque pactorum. Verum tamen sine ulla dubitatione minus malum est per deum falsum jurare veraciter, quam per Deum verum fallaciter. Quanto enim per quod juratur magis est sanctum, tanto magis est poenale perjurium.*

94. Et ratio est, quia justa de causa licet hoc ab alio petere, quod per se malum non est, & quod bene potest facere, licet sciatur male facturus: hanc enim ratione licitum est mutuum ab eo petere, quem scis daturum sub usura, dum justa id necessitas exigit. Atqui juramentum per se malum non est, & bene fieri potest, utique per Deum verum. Ergo, &c.

Dices: non licet ab eo juramentum exigere, quem scis pejeraturum. Igitur nec ab eo quem scis per falsos deos juraturum.

Nego consequentiam: quia nulla necessitas vel utilitas, nullumque bonum, nec proinde finis juramenti haberi potest ex juramento ejus quem scis pejeraturum: cum nulla ex perjurio utilitas, nullum bonum provenire queat, sine quo perjurium permitti non potest, dum potest impediri; & ideo illicitum esse juramentum exigere ab eo quem scis pejeraturum esse, docet Augustinus serm. 180. alias 28. de verbis Apostoli, & serm. 308. alias 11. ex additis à Parisiensibus. Ex juramento verò per falsos deos provenire potest bonum fidei, seu fidelitatis; ipse proinde finis propter quem institutum est juramentum.

CAPUT IX.

Licitum non est homini privato inducere quempiam ad jurandum falsum, quod inducens scit falsum esse, licet jurans putet esse verum.

95. Ita Sinnichius in suo Saüle exrege l. 1. §. 664. Julius Mercorus in Basi Theol. Moral. p. 1. a. 5. Gonet de probabilitate fol. mihi 129. contra Tamburinum l. 1. in Decal. c. 1. §. 6. n. 7. Hurtadum de fide, spe, & charit. disp. 173. sect. 15. §. 199.

96. Probatur 1°. quia si ex præcepto charitatis tenemur docere ignorantes, ne peccent, etiam materialiter, ut communiter tradunt Doctores cum S. Thom. in 4. dist. 15. q. 3. art. 3. quanto magis cavere debemus, eosdem inducere in errores & peccata, etiam materialia, contra legem Dei vel Ecclesiæ: quandoquidem (ut rectè Bannez 2. 2. q. 33. a. 2. dub. 3. conc. 4.) licet ille quem inducimus, excusetur ob ignorantiam invincibilem ejus ad quod inducitur, nos tamen qui inducimus, & scimus factum & legem, nullà ratione excusari possumus.

2°. si in Evangelio Matth. 25. reprehenduntur cæci, si cæco ducatum præstant; quanto magis videntes, si cæcum in foveam ducunt;

3°. ex amore Dei & zelo honoris ejus, atque ex amore proximi teneor ab ipso, quantum commodè possum, avertere etiam peccata materialia: utpote quæ privant Deum gloriâ, & proximum maximo bono, morali scilicet actione secundum virtutem, per quam unusquisque tendit in ultimum finem.

Nec dicas cum Tamburino, jurare falsum, quod jurans inculpabiliter putat esse verum, actum religionis esse, ad quem inducere nullum est peccatum. Quia pariter actus religionis est adorare diabolum, quem rusticus ex inculpabili simplicitate putat esse Christum; vel hostiam non consecratam, quam putat esse consecratam: qui tamen hoc scit, sine dubio peccat, inducendo ad talem adorationem. Similiter actus justitiæ est, debitum marito invincibiliter putato reddere; ad id tamen illicitum est inducere feminam, cujus scis priorem maritum vivere. Denique servum jussu domini laborare in die quem bonâ fide putat feriale, actus obedientiæ est; peccat tamen dominus scienter inducens servum ad hoc.

Nec dicas 2°. Confessarium posse ad debitum reddendum inducere conjuges ignaros nullitatis matrimonii, dum justa de causa non potest eos de nullitate monere. Quia tunc concurrunt duo præcepta impossibilia, in quo concursu præstantius est sequendum, & minus malum eligendum. Est autem minus malum conjuges lequi conscientiam, quam contra eam operari secundum legem invincibiliter ignoratam; de qua si monerentur, rationabiliter ipsis gravius malum timeatur, ut suppono. De isto tamen casu alibi plura.

Dixi tamen in conclusione homini privato: quia, ut S. Thomas docet q. 98. a. 4. si aliquis exigat juramentum tamquam persona publica, secundum quod exigit ordo juris ad petitionem alterius; non videtur esse in culpa, si ipse juramentum exigat, sive sciat eum falsum jurare, sive verum. Quia non videtur ille exigere, sed ille ad cujus instantiam exigit. Sed tamen admonere debet juraturum, ut bene videat ne pejeret, actoremque urgere, ut juramentum remittat, atque insuper explorare, num actor sciat ipsam pejeraturum: quia tunc non licet Judici juramentum exigere ad petitionem, quam nosset esse injustam, divinæque Majestati injuriosam. Ubi verò Judex in causis criminalibus animadvertit, testes paratos ad falsum testimonium ferendum contra reum, & pejerandum, juxta S. Raymundum ex officio tenetur facere quicquid potest, ad repellendum illos à testimonio ferendo, operamque & diligentiam omnem adhibere, ut causam inveniat repellendi, sicut fecit Daniel in causa Sufannæ.

Nec in ulla unquam causa juramentum Judex ab utraque parte exigere potest: hoc enim impium est, Christianæque religioni nimis contrarium, uti declarat Concilium Valentiniense III. anni 855. can. 11. hisce verbis: *Quia impia*

impia, & Deo inimica, & Christiana religio-
ni nimis contraria, ex iniquissima ac detestabili
constitutione quarundam secularium legum con-
suetudo invaluit, ut in forensi iudicio litigantes
ex utraque parte contendendum equaliter jura-
mentum dare cogantur, ubi sine dubio duobus con-
tra se jurantibus unus perjurus efficitur: tanti sceleris
immanitatem, & animarum perditionem
dolentes, statim, ut quicumque, uno juramen-
to legitime dato, quo secundum legem divinam om-
nis humana controversia finis esse debet, alterum
è contrario juramentum opponere presumpserit,
ab ipsis liminibus ecclesie, quae sua impietate pro-
fanavit, exclusus, omnium Christianorum con-
fortio atque convicio reddatur extraneus, nisi se
continuo admonitus, ad agendam penitentiam
tanti reatus humilis satisfactione inclinaverit.

CAPUT X.

Juramentum promissorium, metu gravi extor-
tum, inducit obligationem, perjurusque reus
est qui illud violat, nisi à Romano Pontifice,
vel Episcopo fuerit relaxatum.

102 **P**robatur 1°. ex cap. debitores de jurejur.
ubi Alexander III. dicit eos qui ad solven-
das usuras simplici promissione obstrinxerunt
sefe, cogendos non esse ad solutionem; si verò
de ipsarum solutione juraverint, cogendi sunt
Domino reddere juramentum. Et cum usura so-
luta fuerint, creditores ad eas restituendus sunt
ecclesiasticà severitate... compellendi. Et cap. si
verò ibidem: si verò aliquis quemquam gravissi-
mo metu, sub religione juramenti, summi jus re-
futare coegerit, ipsamque sibi reinmerit... non
est tutum contra juramentum suum venire, nisi
tale sit, quod servatum vergat in interitum sa-
lutaris aeternae. Nec nos alicui dare materiam vo-
lumus veniendi contra juramentum proprium,
ne auctores perjurii videamur.

103 **2°**. ex Augustino epist. 125. aliàs 224.
ad Alypium, ubi scribit, quòd cum Hippo-
nem, ad invicendum Augustinum, Pinianus
venisset, ibique rei factae interesset, tanto po-
puli tumultu ad sacerdotium postulatus fuerit,
ut evadere permittis non fuerit, donec jura-
ret, se Hipponem non recessurum, nec con-
sensurum ut in Clerum cooparetur, nisi in
Ecclesia Hipponensi. De quo cum Albina
& filii conquererentur, allegantes, quòd vim
nullam haberet juramentum, vi metusque ex-
tortum, respondit Augustinus: Si certa mors
intenteretur, ut aliquid illicitum ac nefarium
servus Dei se juraret esse facturum, mori malle
quàm jurare debuerat, ne jurationem scelere
impleret. Nunc verò cum tantummodo populi
perseverantissimus clamor ad nullum nefus ho-
minem cogeret, sed ad id quod, si fieret, licitè
feret; cumque metueretur quidem ne aliqui per-
diti, qui multitudini eorum bonorum plerum-
que miscerentur, occasione seditionis, & quasi justae
indignationis inventi, in aliquam vim scelera-
tam rapinarum cupiditate prorumperent, sed
tamen illud quod metuebatur esset incertum;
quis censereat propter incerta, non dico damna,
Tom. II.

& qualibet injurias corporales, sed propter ip-
sam mortem cavendam, certum perjurium de-
bere committi? Nescio quis ille Regulus nihil
in Scripturis sanctis de impietate falsa juratio-
nis audiverat, nihil de Zacharia falce didice-
rat: Video falcem volentem (juxta versionem
70.)... omnis perjurus ex hoc cruciabitur:
& numerum Carthaginiensibus, non per Sacra-
menta Christi, sed per demonum inquinamenta
juraverat; & tamen certissimos cruciatus, &
horrendi exempli mortem, non ut juraret necessi-
tate pertimuit; sed liberà voluntate quia jura-
verat, ne pejeraret exceptit. Et Romana tunc
illa censura noluit habere, non in numero Sen-
atorum, sed in numero Senatorum; nec in caelesti
gloria, sed in terrestri curia, non solum eos
qui metu mortis, crudeliumque poenarum aper-
tissime pejerare, quàm ad immanes hostes reme-
re maluerunt; sed etiam illum qui reatu perju-
rii se putaverat absolutum, quia, post juratio-
nem, fictà nescio quâ necessitate redierat. Ita non
astenderunt, qui eum Senatu pepulerunt, quid ip-
se jurando cogitasset (erubescant hinc mentalium
restrictionum patroni) sed quid ab illo, quibus
juraverat, expectarent. Nec legerant, quod
nos usquequaque cantamus: "Qui jurat proximo
suo, & non decipit." Solemus hac, quamvis
in hominibus à Christi gratia & nomine alienis,
cum ingenti admiratione laudare; & adhuc in li-
bris divinis inquirendum putamus, utrum ali-
quando licitè pejeremus, ubi nobis, ne jurandi
facilitate in perjurium prolabamur, etiam præ-
ceptum est ne juremus. Videnda quoque quæ
epist. 126. ad Albinam scribit.

3°. ex S. Thoma q. 89. a. 7. ad 3. In ju- 104
ramento, quod quis coactus facit, duplex est
obligatio. Una quidem, quâ obligatur homini,
qui aliquid promittit; & talis obligatio tollitur
per coactionem: quia ille qui vim intulit, hoc
mereatur, ut ei promissum non servetur. Alia
autem est obligatio, quâ quis Deo obligatur, ut
impleat quod per nomen ejus promissit; & talis
obligatio non tollitur in foro conscientie: quia
magis debet damnum temporale sustinere, quàm
juramentum violare. Potest tamen repetere in
iudicio, quod solvit, vel Prelato denunciare,
non obstante quòd contrarium juravit: quia tale
juramentum vergeret in deteriorem exitum.
Esset enim contra justitiam publicam. Romani
autem Pontifices ab hujusmodi juramenti homi-
nes absolverunt, non quasi decernentes hujusmodi
juramenta non esse obligatoria, sed quasi hujus-
modi obligationes ex justa causa relaxantes.

Dices: votum, metu gravi extortum, 105
non obligat. Ergo nec juramentum.

Nego consequentiam: tum quia aliter de
voto, quàm de juramento sacri Canones lo-
quuntur. Sicut & aliter de simplici promissio-
ne homini facta, aliter de jurata. Tum quia
votum, ex gravi metu injusto extortum, non est
votum: eò quòd tale votum Deus non accep-
tet; juramentum verò, etiam tali metu extor-
tum, Deus acceptat, uti declarant Summi
Pontifices in sacris Canonibus. Unde cap. si